

FORSKERE HJELPER POLITIKERE OG BYRÅKRATER Å DREPE ULVER

AV TORMOD VAALAND BURKEY, PHD I POPULASJONSDYNAMIKK OG BEVARINGSBIOLOGI

Å få folk som passerer som "forskere" til å si at det er meningsløst å snakke om en norsk ulvebestand er den ultimate våte drømmen for norske ulveforvaltere (direktoratet, departementet, Stortinget, etc.). Her hadde disse biologene sjansen til å si noen nyttig om hva en levedyktighetsanalyse for ulv i Norge burde være. Stortinget hadde omsider bedt om en norsk analyse. Og så valgte de isteden å abdisere fullstendig. Dette ble selvfølgelig utnyttet til fulle fra Statens side i Høyesterett. Jeg kontaktet tre deltagere på workshopen om hvordan i allverden de kunne få seg til å si noe slikt. Svaret jeg fikk var nesten enda mer oppsiktsvekkende.

Etter mangfoldige runder i retten gjennom årenes løp, har vi, fra ulvens side, fått en svært dårlig dom i Høyesterett. I retten ble det brukt, gjentatte ganger, fra Statens side, at en workshop av "biologer" i Hedmark hadde sagt at det var "meningsløst å snakke om en norsk ulvebestand".

Rapporten fra workshopen kan leses her: [Eriksen et al. 2020](#)¹ Biologene nekter hardnakket å snakke om en "norsk ulvebestand".

Innst. 257 L (2016–2017) fra energi- og miljøkomiteen, "om Endringer i naturmangfoldloven (felling av ulv m.m.)"² lyder: "Stortinget ber regjeringen foreta en faglig gjennomgang av den norske delbestanden av ulv". Ordren fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet lød: "Gjennomgangen må omfatte en levedyktighetsanalyse for ulvebestanden i Norge, utredningen må ta hensyn til at bestanden deles med Sverige, og dermed må vurderingen omfatte både den norske delbestanden og den samlede sør-skandinaviske bestanden."

For det første er jo dette en innrømmelse fra Stortingets side, samt departement og direktorat, at man har holdt på i 20 år, eller mer, å gi tillatelser til lisensjakt, inngått rovviltforlik, satt bestandsmål og definert ulvesoner, uten en skikkelig analyse.

Stortinget ber departementet klargjøre hva som er "levedyktig bestand". Dette viser jo med all mulig tydelighet at de har laget lover og vedtak uten å forstå hva dette handler om. Man har ikke engang fastslått hvilken sannsynlighet for å dø ut som er akseptabel.

Workshopen i Hedmark fikk, ikke uventet, betydning i retten. Til tross for at ingenting av dette var kjent når fellingstillatelsene som utløste denne saken ble gitt. Sånn er det i jussen: hvis man har latt være å gjøre en utredning før et vedtak, så slipper man gjerne unna med det hvis det i ettertid skulle vise seg at utredningen ikke ville ha spilt noen rolle... Man slipper også unna med det når dommere (og advokater) ikke forstår sakens kjerne.

Da hjelper det heller ikke når "forskere" som heller ikke er eksperter innenfor det som er sakens kjerne, "muddy the waters". Andre folk forstår jo gjerne ikke at det ikke er slik at en "biolog er en biolog er en biolog". De ser ihvertfall ikke forskjellen, eller vet ikke hva slags biologer man burde spørre. Samtidig er det verdt å merke seg at direktoratet og departementet har brukt akkurat de samme påstandene, om at "uttaket" ikke truer bestandens overlevelse, siden år 2000 og før det, selv om ulvebestanden var mye mindre den gang, og enda mindre om levedyktighetsmodeller og denslags var kjent for forvaltningen. Regje-

Foto: Kjartan Trana.

ringen hevdet jo også at et uttak av 10 ulver (2 familier) av 28 i 2001 heller ikke truet bestandens overlevelse. I 1984 drepte de Vegårsheiulven, som kanskje var den eneste ulven i Norge på den tiden. Et sikkert tegn på vikarierende argumenter.

Det faglige grunnlaget for disse sakenes kjerne er forsøkt forklart på en forenklet måte i «Bestandens overlevelse for dummies...»³. Forskerne på workshopen syntes også det var meningsløst å utføre en egen levedyktighetsanalyse på den norske ulvebestanden.

Påstandene, og konklusjonene, fra workshopen er ikke engang god biologi.

Uttalelsene fra forskerne feires også av Folkeaksjonen Ny Rovdyrpolitikk, og direktoratet bekrefter at de hele tiden har forholdt seg til en sør-skandinaviske ulvebestand⁴.

Det er ikke feil å snakke om en sørskandinaviske ulvebestand. Men derfra til å si at man ikke kan snakke om en norsk ulvebestand er noe helt annet.

Enhver introduksjon til populasjonsbiologi, for eksempel Krebs (1985), gir deg definisjonen av en bestand (populasjon): en mengde av organismer av samme art innenfor et bestemt

område på en gitt tid". Selvfølgelig er det fullstendig meningsfylt å snakke om bestanden av ulver i Norge, si i september 2005. Du kan også, om du vil, snakke om en felles sør-skandinaviske ulvebestand. Men du må ikke. Du kan sågar snakke om ulvebestanden i en gitt kommune eller et gitt fylke, eller andre enheter i tid og rom, som for eksempel i den norske ulveforvaltningssonen i 2017.

Det faktum at ulvene i Norge og Sverige kan sees på som en ganske, eller essensielt, sammenhengende bestand betyr **ikke** at det er meningsløst å snakke om en ulvebestand i Norge, eller om en "norsk ulvebestand". En bestand trenger ikke være en separat subpopulasjon (delbestand), ei heller trenger den å være spesielt isolert, eller å utgjøre en spesielt definert del av en metapopulasjon, slik deltagerne på workshopen indikerer. Patchiness forekommer på alleslags skalaer, både romlig og temporært, og du kan velge å fokusere på hvilken som helst del av dette mønsteret som du vil, eller må.

Det at du kan modellere (eller betrakte) ulvene i Norge som del av en sammenhengende bestand med Sverige, eller at Norge+Sverige-bestanden kan modelleres som en subpopulasjon av en større metapopulasjon, betyr ikke at du må, eller at det er meningsløst å snakke om en norsk popula-

sjon av ulv.

I hvilken grad, og på hvilke skalaer, en modell trenger å være romlig eksplisitt avhenger også av hva slags spørsmål du trenger å belyse, og av hva slags bruk man kommer til å gjøre av resultatene. Det som kan være greit som en akademisk øvelse er som oftest fullstendig upassende til bruk for å fremstille eller fremsette bestemte argumenter i praktisk forvaltning, særlig hvis disse innebærer massedrap på en truet eller kritisk truet art eller bestand i et gitt land (for eksempel en bestand som allerede lider av forskjellige typer tap av genetisk variasjon, founder effect, og/eller innavlsdepresjon).

Du kan modellere bestanden i Norge+Sverige som en sammenhengende bestand hvor ulver beveger seg relativt fritt, og samtidig følge med på hvor mange ulver som befinner seg på den norske siden av grensen. Du kan se hvor lang tid det tar før bestanden “blinker ut”, og hvor lenge dette varer, og du kan fortsette å holde rede på hvor ofte den ville forsvinne fra Norge, alt mens bestanden svinger i Sverige, og i sum, samt muligens blinker ut på svensk side, og i sum. Å holde oversikt over immigrasjon fra Finland eller Russland trenger ikke være vesentlig annerledes enn å modellere individuelle ulver og familiegrupper i enten Norge eller Sverige. Bortsett fra frekvensen er det ikke teknisk forskjell på å behandle, i en slik modell, immigranter fra Russland til Norge eller immigranter fra Sverige til Norge.

«Survival on the Border: A Population Model to Evaluate Management Options for Norway's Wolves *Canis lupus*»⁵ med bl.a. Atle Mysterud, Professor på UiO, er et eksempel hvor noe slikt har blitt gjort. Jeg nevner ikke denne fordi den er en spesielt realistisk eller konservativ modell. Mange forbedringer kunne blitt gjort for praktiske forvaltningsformål. Men det er ikke poenget. Den nevnes her bare som et eksempel på hvordan man på en meningsfylt måte kunne modellere ulvene i Norge, mens man også eksplisitt modellerer ulvebestanden i Sverige og utveksling av ulver mellom de to bestandene, mens antall ulv i begge landene svinger. Det er altså ikke noen spesielt god, eller anvendelig, modell og forfatterne av artikkelen er heller ikke autoriteter på dette feltet, men det er et eksempel på hvordan man kunne tenke – istedenfor å bare falle ned på at det er meningsløst å modellere ulvebestanden i Norge.

Det er selvfølgelig ikke meningsløst å modellere ulvebestandens levedyktighet i Norge. Man må bare tenke seg litt ekstra om. Ingen av

de som deltok på workshoppen har noe særlig erfaring eller ekspertise med slik modellering. Ingen av dem er eksperter i populasjonsdynamikk, populasjonsgenetikk, stokastiske prosesser, eller simuleringsmodeller.

Du kan også modellere overlevelsen av ulv i Norge under antagelsen om at det ikke finnes ulv i Sverige lenger. Vi i Norge har ingen autoritet over hva som skjer med ulvene i Sverige, vi kan ikke ta dem for gitt, og vi er lovpålagt å opprettholde ulver i vårt eget land, og å ikke true overlevelsen av ulvebestanden i Norge – uavhengig av hva andre land gjør.

Helt uavhengig av hva du synes om ulver, så er Norge en juridisk enhet, med lover som gjelder for og i det området vi har suverenitet over. Så dette var en invitasjon til å diskutere hva alt dette kan bety for ulver i Norge, i Sverige, og i Sør-Skandinavia. Men deltagerne på seminaret bestemte seg isteden for å abdisere fullstendig på dette oppdraget.

Denne rapporten er et drømme-scenario for folk i departement og direktorat, som ser det som sin jobb å finne måter å forsvare å drepe ulver, enten argumentene er gyldige eller ikke, så lenge de slipper unna med det. Stortinget ser kanskje ut til å kreve det, men de har også skrevet lover som gjør det ulovlig å “true bestandens overlevelse”. De slipper unna med det fordi ansatte i direktorat og departement klarer å passere som “biologer”, og støtter seg på utsagn og rapporter fra folk som er en slags biologer. De slipper også unna med å referere til hva en hvilken som helst biolog har sagt, fordi ingen ser forskjellen på “biologer” eller vet hvem som er kvalifiserte til å snakke om hva. De har holdt på med dette i lang tid, og har forsvart drap av ulver i lang tid, og føler seg nok nå berettiget til å si det de har sagt og gjort all denne tiden har vært riktig.

De vil misbruke ethvert skriveri som de kan, og å få noe som er sagt av “biologer” er en gullgrube for dem. Åpenbart, hvis “biologer” kan si noe, så kan ikke byråkrater forlanges å være noe bedre. For jurister og politikere, og publikum, som ikke kan evaluere disse utsagnene, så ender man bare opp med å ta dem på ordet. Og skulle det noengang ende opp med å bli utsagn fra én gruppe “biologer” mot en annen, så kan de bare toe sine hender og si at de har gjort så godt de kunne, og hevde at det finnes “faglig uenighet”.

Man må gjøre det fullstendig eksplisitt for disse folka hva begrensningene og antagelsene bak enhver uttalelse og modell er, og hva de kan brukes til og hva de ikke kan brukes

Foto: Kjartan Trana.

til. Ellers kommer de til å misbruke dem.

ABDIKASJON

Deltagerne på workshoppen kunne ihvertfall ha drøftet hva de svenske analysene betyr for Norge. Nå har de gitt norske myndigheter nøyaktig hva de ønsket seg. Fritt frem for å drepe hver eneste ulv i Norge, eller i det minste så nært opptil som de tror de kan slippe unna med. Om det bare er én ulvebestand, og det er en felles Sør-Skandinavisk ulvebestand, så vil de nok prøve å hevde at de kan gjøre akkurat som de vil med ulven i Norge så lenge det fortsatt er ulver i Sverige. Vi så allerede tilløp til slik argumentasjon i Høyesterett.

Det er sørgelig hvordan tilsynelatende oppgående forskere kan være så naive.

De kunne i det minste ha klagt ut hvordan rapportene som hevder at 300 ulver i Sverige tilsvarer en “gunstig bevaringsstatus” betyr at Norge trenger å ha like mange, eller om Norge kan gjøre absolutt hva de vil med “sine” ulver så lenge det finnes ulver i Sverige. (Det var jurister også med på workshoppen.) Trenger ikke Norge å foreta en analyse fordi Sverige har gjort en, eller trenger Norge å leve opp til de samme “målene” som Sverige har satt?

Svenskene gjorde i det minste sin vurdering uavhengig av Norge, fordi de har et uavhengig ansvar, og suverenitet kun over eget territo-

rium. (Som medlem av EU må de også rette seg etter habitatdirektivet.) Man skulle tro at Norge burde gjøre det samme, istedenfor å støtte seg på svenske ulver og samtidig ta frihetsgrader bort fra svensk ulveforvaltning.

En avtale mellom Norge og Sverige om felles forvaltning av en felles bestand ville medføre lavere bestandsmål enn om hvert land alene skulle opparbeide en levedyktig bestand, eller en bestand med gunstig bevaringsstatus. Men det ville vel uansett vært mer ambisiøse mål enn dagens situasjon. (Men det vil jo ikke forvaltningen vedkjenne seg.) Derfor kommer vi vel heller ikke til å få det...

KVALITETSSTEMPEL PÅ DÅRLIGE MODELLER

Videre ser workshopens deltagere ut til å gi en slags anerkjennelse av modeller og analyser av Chapron et al. (2012), Liberg and Sand (2012), Bruford (2015), samt "analysen" fra Naturvårdsverket 2015. Disse kan kanskje ha en slags akademisk interesse, men som forsvaret for å tillate lisensjakt på Norges mest kritisk utryddelsestruede pattedyr er de aldeles upassende. Modellene er ikke gode nok, og er heller ikke blitt brukt til å analysere effekten av "uttak" på overlevelsessannsynligheter. Likeledes er de selvfølgelig ikke egnet til å forsvare Stortingets bestandsmål, eller dagens ulvesone, og å holde ulvebestanden i Norge nede på et så patetisk lavt nivå over tid.

Man skulle ikke tro at deltagerne ihvertfall hadde lest disse artiklene (skjønt noen har jo vært med som forfattere på enkelte av dem). Ihvertfall er de ikke kvalifiserte til å vurdere dem. Ingen av deltagerne på workshopen er eksperter i populasjonsdynamikk, populasjonsgenetikk, stokastiske prosesser, eller simuleringsmodeller. Så hvor godt kan de forstå disse modellene mangler og svakheter? Dette er særlig problematisk fordi folk flest, og byråkrater i direktoratet eller departementet—eller stortingspolitikere—ikke skjønner at disse ikke er eksperter på disse områdene, eller hva det impliserer. Folk ser ut til å tro at en biolog er en biolog er en biolog.

Advokatene har aldri gått løs på disse modellene, rapportene, og brevene, som disse forskerne har vært med på, og derfor taper man i retten gang på gang. (Som det sies eksplisitt i Høyesterettsdommen⁶ (s. 14, (76)): "Det er i saken ikke fremlagt materiale som gir grunnlag for å tilsidesette denne faglige vurderingen.")

I min artikkel i *Våre Rovdyr* (1/2020)⁷ lister jeg opp en del måter hvorved disse modellene/utredningene som nevnes av workshop-del-

tagerne ikke er konservative, og dermed ikke egnet for anvendelse i praktisk forvaltning av en truet dyreart.

De er ikke romlig eksplisitte. De har ikke med realistisk tetthetsavhengighet på alle romlige eller temporære tidsskalaer. De har ikke med realistisk implementering av forekomst eller utvikling av en eventuell epidemi i en bestand med lite populasjonsgenetisk variasjon. De tillater ikke miljøvariasjon eller "katastrofer" med varighet eller effekt utover ett enkelt år. De implementerer ingen form for Allee-effekter eller predator-byttedyr-interaksjoner. De implementerer ganske svak grad av stokastisitet. De er kalibrert med populasjonsdynamiske/demografiske data fra en periode hvor ulvebestanden var i sterk vekst (fra et absolutt minimum etter at de reetablerte seg) og hvor tettheten av byttedyr var den høyeste i verden. Modellene er ikke fullt ut individbaserte, eller event-baserte. Der man har med populasjonsgenetiske hensyn er det uklart om man har valgt en god eller konservativ interaksjon mellom populasjonsdynamikken og populasjonsgenetikken, og det er ikke gitt at man har valgt konservative antagelser om forekomsten av letale og subletale alleler i bestanden. Disse og en rekke andre mangler gjør at modellene ikke er konservative, og underestimerer bestandenes utdøelsesrisiko.

Det er ikke foretatt noen meningsfull sensitivitetsanalyse av hvordan brudd på modellenes antagelser eller avvik i parameterverdiene ville endre modellenes prediksjoner. Viktigheten av disse begrensningene er på ingen måte kommunisert til byråkratene som støtter seg på modellene (eller forskernes utsagn) når de ytrer sine proklamasjoner. Som jeg har skrevet tidligere i *Våre Rovdyr*: "Hvis man har laget en modell som underestimerer utdøelses-sannsynligheten med viktige utelatelser, så kan man ikke bruke den til å si at utdøelses-sannsynligheten er lav." Ihvertfall ikke uten en sensitivitetsanalyse som nevnt over. Og det må selvfølgelig være en god sensitivitetsanalyse, ikke en dårlig en. Men man bør jo helst begynne med en god modell i utgangspunktet, og en som er passende til formålet.

Norske myndigheter (og svenske) ser ut til konsekvent å unngå å få inn en ordentlig populasjonsgenetiker (som Nils Ryman, eller Phil Hedricks/Russ Lande/Fred Allendorf...) eller noen folk med en dyp forståelse av populasjonsdynamikk, eller modellering av stokastiske prosesser. Måten forskerne uttaler seg på avslører også en sjokkerende mangel på forståelse av basic vitenskapsfilosofi. De snakker om disse modellene som om de gir et «riktig» svar, tilstrekkelig for praktisk anvend-

delse i forvaltning av en kritisk truet art. Det drøftes aldri om modellene de refererer til er gode nok, eller egnet, til å forsvare de, mildt sagt, oppsiktsvekkende konklusjonene som trekkes fra dem. Vi ser gjentatte ganger at man behandler outputs og modellestimer som om de var sannhet, ignorerer usikkerhetsfaktorer, variasjon rundt estimatene, og fraværet av vesentlige elementer, og bruker det som kommer ut av modellene som inputs i videre modellering og utredninger.

En mer inngående kritikk av de svenske analysene rundt spørsmålet om gunstig bevaringsstatus ("favorable conservation status" eller "gynsam bevarandestatus") kan finnes i «Critique of Swedish FCS assessments»⁸.

BESTANDEN ER FOR LITEN

Når jeg skriver til et antall av deltagerne på denne workshopen, for å spørre hvordan de kunne sette navnene sine på en slik rapport, får jeg et nesten enda mer oppsiktsvekkende svar. Her sies det rett ut at: "**Det var konsensus blant deltagerne på workshopen at det var meningsløst å snakke om en egen norsk bestand nettopp fordi den er så liten!! Dette var en observasjon av dagens realiteter, ikke en uttalelse om hva som burde være tilfelle i fremtiden.**"

Dette altså til tross for at oppdraget for workshopen uttrykkelig var å gi en biologisk faglig vurdering, og se bort fra politiske realiteter og hensyn! (Utredningen skulle gi "et strengt faglig perspektiv, og ikke være bundet til hensyn av premissene som ligger i dagens politikk".)

Hvis det var nettopp fordi bestanden av ulv i Norge var **for liten** at man ikke kan snakke om noen norsk ulvebestand, så er jo dette nettopp å ta hensyn til politiske hensyn og dagens politiske situasjon. Nøyaktig det oppdraget sier at man ikke skulle gjøre. Det at det idag er for få ulver i Norge er en situasjon som ene og alene skyldes dagens politikk, og denne igjen støtter seg på ukvalifiserte uttalelser fra nettopp disse forskerne. Hadde politikken endret seg, eller hadde den vært annerledes de siste 40 årene, så ville bestanden mest sannsynlig ha vokst raskt, og situasjonen ville vært helt annerledes idag. (Med litt flaks, og helst med aktiv innsats fra myndighetene med å få inn nye innvandrere, og å ikke gjøre det så vanskelig for ulv komme seg helskinnet gjennom til områdene der det, til en viss grad, får lov å være ulv idag. Pluss at man burde ha gjort mer for at de og deres etterkommer kan få leve i fred, og florere, når de først har etablert seg.) **Og hvis det er dette som er sannheten, så er det mildest sagt oppsiktsvekkende at denne**

begrunnelsen ikke står å lese i rapporten. Der står det utelukkende noen rørete og irrelevante påstander om at at ulvene på den norske siden av grensen ikke er en isolert delbestand, ikke er en egen subpopulasjon i et metapopulasjonsperspektiv, og at landegrensene er biologisk irrelevante. Dette er jo helt irrelevant. Det er ingenting i definisjonen av en "bestand" som sier at noen av disse "kriteriene" må være oppfylt. Akkurat som vi har vendt oss til fra tillatelser til lisensjakt så gis det ingen skikkelig begrunnelse for påstandene. Forfatterne går helt i vranglås og sier "**We object to the use of 'Norwegian wolf population.'**" Og der slutter det.

Vi har allerede sett hvordan forvaltningen misbruker denne uttalelsen fra en gjeng med forskere.

I den sammenheng kunne det jo vært nyttig med en gruppe forskere som sier rett ut at den norske ulvebestanden er for liten til at det gir mening å snakke om den. Forsatt ganske meningsløst – særlig i konteksten av behovet for en levedyktighetsanalyse for en kritisk truet art – siden heller ikke størrelsen er noe kriterium etter den biologiske definisjonen av en bestand, men ihvertfall noe mer nyttig, og ærlig, i lys av norsk ulvepolitikk og konflikten rundt denne.

Denne presiseringen kunne også ha vært av betydelig interesse i Høyesterett.

Isteden sier én av disse forskerne til meg at: "Det er to argumentasjoner som kan bedre tingenes tilstand. Den ene er argumentet om den patetisk lille andelen av et felles ansvar som Norge tar i forvaltningen av den sør-skandinaviske ulvebestanden, som er en skam internasjonalt. Den andre handler om den tvilsomme legaliteten av både en *a priori* soneforvaltning, og den liberale utdelingen av stadige jakttillatelser." [Nettopp denne *a priori* soneforvaltningen var hovedtemaet i NOAHs rettssak mot staten, hvor NOAH vant i Oslo Tingrett og som Staten nylig har anket.]

Men denne rapporten fra forskerne vil jo norske myndigheter bruke for alt den er verdt, nettopp til å holde på et patetisk lite bidrag til et felles ansvar. Selv om dette ville være et misbruk... I teorien kunne jo dette prøves under Bern-konvensjonen, men det kommer neppe til å skje.

Oppsiktsvekkende nok sier denne erfarne forskeren og utrederen at "**ingen mengde med forskning kommer til å endre den norske posisjonen på bestandsstørrelsen av ulv**". Det har selvfølgelig ikke vært noen

Foto: Kjartan Trana.

relevant forskning bak norsk fastsettelse av bestandsmålene for ulv. Men det betyr jo ikke at ordentlig forskning ikke kan vise når politisk satte mål er i strid med loven. Det er bare trist at politikere så lett kan overse vitenskapen. Men uvitenhet er ingen unnskyldning.

Her hadde man jo nettopp en anledning hvor skikkelig vitenskap, eller i det minste en ordentlig forståelse av vitenskap og vitenskapsfilosofi, kunne ha vist hvordan de politisk satte målene er upassende, og anti-vitenskapelige. Isteden har man gitt et ferniss av legitimitet til noen modeller som er høyst upassende til å støtte posisjonene til Storting, departement, og direktorat. Og dette vil i sin tur lette misbruket av disse modellene/analysene av de samme aktørene. Dette

som kunne ha vært en gylden anledning til å påpeke begrensningene til disse modellene overfor forvaltningen... Og det nettopp mens det kanskje var noen i departementet som kunne vært på utkikk etter noen vitenskapelige argumenter til å hjelpe dem med å sette bedre policy.

Denne workshopen var en anledning til å rette på noe av det forfeilede grunnlaget for norsk ulveforvaltning, og isteden abdiserte de fullstendig og gjorde ting verre.

Nå kan det selvfølgelig sies at Norge også har et ansvar overfor Sverige, ved å ikke gjøre ting i Norge som vanskeliggjør svensk rovdyrforvaltning og tar frihetsgrader fra svensk ulveforvaltning, men derfra til å hevde at det

er meningsløst å snakke om en norsk ulvebestand er i seg selv meningsløst.

DET "FAGLIGE GRUNNLAGET"

I de stadige rettssakene liker regjeringsadvokaten å si at "Konklusjonen er da at disse vurderingene bygger på svært godt faglig grunnlag." For oss som kjenner litt til hvordan man gjør gode levedyktighetsanalyser, og forstår litt om populasjonsdynamikk, populasjongenetikk, stokastiske prosesser, og vitenskapsfilosofi, fremstår dette som aldeles vanvittig.

Norge har i alle år skutt ned vår forsvinnende lille ulvebestand, uten at vi på noe tidspunkt har fått noen avklaring på hvorfor dette kan få fortsette. Mest kritisk etter min oppfatning er at vi aldri har fått noen god analyse av effekten av slike "uttak" på bestandens overlevelse. Det naturlige var jo at dette var det som eventuelt krevdes av begrunnelse for et forvaltningsvedtak.

Staten tolker ulvesonen og bestandsmålet som en handlingsplan. Det er absurd. Når man må drive slik individbasert detaljforvaltning, så har man i utgangspunktet gått altfor langt i retning av å undertrykke arten. I tillegg gjør man det dårlig, uten tilstrekkelig faglig input.

Disse "forskerne" som var med på workshopen i Hedmark, foretar seg stadig ting som bygger opp om statens politikk om å holde bestanden i Norge nede på slikt et patetisk lavt nivå. Olof Liberg, for eksempel, har gjentatte ganger vitnet i retten til inntekt for Statens syn i ulverettssaker. Han har også introdusert i Borgarting Lagmannsrett en dårlig og upassende modell til støtte for Statens påstander. Det er heller ikke første gang flere av disse forskerne har gjort seg bemerket med innspill til forvaltningen utenfor deres kompetanseområde. Se for eksempel Liberg et al. 2013, hvor de har tatt på seg å selge inn idéen om at 270 individer er nok til å ha en gunstig bevaringssituasjon, og at situasjonen for ulv i Sverige allerede da var "gunstig"⁹.

Det hevdes også, fra noen av disse rapportene, at å få inn nye immigranter er viktigere enn bestandsstørrelsen per se (Liberg og Sand 2012¹⁰). Denne uttalelsen tas også til inntekt for Statens syn i stadige rettssaker. Det sies å være en felles oppfatning om at det er viktigere å løse problemet med genetisk mangfold, enn å opprettholde et gitt antall ulv. Vi kan jo skjønne hvor en slik uttalelse kommer fra, men det fremstår som ganske meningsløst å gjøre en slik sammenligning når bestandsstørrelsen er noe man har en viss kontroll

på, mens innvandringstakten ikke er det. Og uansett er det ikke enten eller men begge deler. Disse tingene henger sammen—antall ulv og det genetiske mangfoldet. Forøvrig gjør man svært lite for å bedre overlevelsen av ulver som prøver å komme seg gjennom reinbeiteområdene i nord. Man kunne også gjort vesentlig mer for å bedre overlevelsen av etterkommere av genetisk viktige ulver. Skulle man hatt sitt på det tørre når man hevder at innvandringsraten er viktigere burde man gjort vesentlig mer for å bedre nettopp innvandringsraten.

Man må huske at en "levedyktig bestand" er et absolutt minimum! (For en "minste levedyktige bestand" skal man bare tilfredsstille et relativt liberal sannsynlighet for at arten ikke skal dø ut i løpet av en spesifisert tidsperiode. En "levedyktig bestand" er altså bare et probabilistisk fenomen. Også en "levedyktig bestand" vil ha en viss sannsynlighet for å dø ut. Det er ikke nødvendigvis noen skarp grense.) Er det virkelig for mye å be om at man har en levedyktig bestand på hver side av grensen, slik man gjerne tar for gitt for arter som ikke er store rovdyr? Tenk om man skulle ha som målsetning for mennesker at bestandsstørrelsen bare skulle være så stor at sannsynligheten for utdøelse i løpet av 100 år ikke skulle overskride 10 prosent... Eller om man skulle gjøre det for villrein, eller elg. Når Staten vinner slike saker så betyr det altså at de får medhold i at det er umulig å tenke seg at Norge skal ha en levedyktig bestand av ulv (eventuelt supplert med innvandrere fra Russland/Finland), slik vi har for andre arter som ikke er truet. Det betyr også at man mener det er akseptabelt å aktivt forfølge og drepe individer av en kritisk utryddelsestruet bestand, og å aktivt holde den nede på et nivå hvor den ikke kommer ut av denne tilstanden—og kanskje dør ut på sikt.

Man fører en forfeilet politikk når man må drive med slik detaljkartlegging, og individbasert forvaltning, fordi man driver på slik et absolutt minimum (og egentlig langt under et absolutt minimum). Så hele Skandulvs aktivitet burde egentlig være unødvendig, hvis man bare la bestandsstørrelsen på et mer akseptabelt nivå.

UHELDIG ROLLE

Hvordan skal vi få til en faglig forvaltning når såkalte forskere stadig vekker deltaker i slike workshops etc. uten å kjenne sine egne begrensninger? Og hvorfor stiller de i det hele tatt opp i slike oppdrag som ligger utenfor deres spisskompetanse? Trenger de pengene så sårt, eller lar de seg bare smigre av å bli spurt?

Foto: Kjartan Trana.

Disse forskerne skjønner ikke hvor dårlige og upassende disse modellene er for formålet de brukes til av forvaltningen, ei heller behovet for å presisere overfor forvaltningen disse modellenes begrensninger. Vi trenger ikke flere forskere til å uttale seg utenfor sitt kompetanseområde og skape et feilaktig inntrykk hos ansatte i direktoratet og departementet, og dermed i samfunnet forøvrig.

Det som trengs er ordentlige populasjonsdynamikere og populasjonsgenetikere til å forklare Stortinget (og dermed også departementet og direktoratet) hvordan stortingets rovviltforlik (bestandsmålet) nærmest dømmer bestanden til utryddelse på sikt, og dermed er en ren utryddelsespolitikk (hvilket er i strid med norsk lov).

Det ble sagt i Høyesterett at ulvepolitikken er et særtilfelle... Det er jo nettopp kjernen i hele ulvesaken, og grunnen til at aksjoner og rettssaker stadig komme opp, nemlig at norsk behandling av ulven er så grotesk at den mangler sidestykke i verden.

Rapporten snakker om "Denne uoverensstemmelsen mellom den biologiske virkeligheten (grenseoverskridende bestander) og den juridiske virkeligheten". **Det hadde ikke behøvd å være noen uoverensstemmelse.**

Den biologiske virkeligheten er at Norge har en ulvebestand og Østerdalen har en ulvebestand, og Aurskog kommune har en ulvebestand.

Utifra forfatterens tankegang, kunne man like gjerne si at den "sørskandinaviske" bestanden ikke er en "egen delbestand". Mengden vandring mellom bestander og delbestander er et kontinuum, ikke et enten eller hvor man under en gitt mengde kan snakke om en egen bestand og over en gitt mengde ikke kan gjøre det.

Man har jo et *bestandsmål* for Norge—dessverre—så da må man vel også ha en bestand å snakke om...

Forskning vil alltid være "a work in progress", og best tilgjengelige kunnskap til en gitt tid, men når man kan peke på grunner til at det man har ikke er konservativt så må man bygge inn ekstra sikkerhetsmarginer når man står overfor et spørsmål i praktisk anvendelse. For å få politikere, byråkrater og jurister til å forstå, så må fagfolk være eksplisitte om begrensningene og spesifisere hva det kan brukes til og hvordan det ikke kan brukes.

Siden forvaltningen ikke selv har den faglige kompetansen til å forstå stort av denne materien, ligger det et tungt ansvar på forskere å si

► Forskere hjelper politikere og byråkrater å drepe ulver.

uttrykkelig, i klartekst, hva begrensningene innbakt i deres uttalelser og analyser er, og hvordan disse kan brukes og hvordan de ikke kan brukes. Alt annet er en utilgivelig naivitet om hvordan forvaltningen stadig misbruker og feiltolker slike uttalelser, og bruker dem på måter som er aldeles upassende.

Det finnes ingen grunn til å holde stadige workshops eller paneler med folk som ikke er eksperter på dette. Man skulle tro at forskere hadde nok vett til å ikke stille opp på, og å uttale seg om, ting de ikke har greie på. Det at du jobber med ulv gjør deg ikke uten videre til en ekspert på populasjonsdynamikk eller populasjonsgenetikk eller levedyktighetsanalyser eller simuleringsmodeller. Vi trenger ikke biologer til å gjøre aktiv skade på det biologiske mangfoldet. Det er ille nok at byråkraterne i Miljødirektoratet gjør det.

Jeg ville be forfatterne av workshop-rapporten om å gjøre hva de kan for å bøte på skadene de har gjort med denne uttalelsen.

REFERANSER

¹ Eriksen A, Willebrand MH, Zimmermann B et al. 2020. Assessment of the Norwegian part of the Scandinavian wolf population, phase 1. Workshop Summary. Høyskolen i Innlandet, Tidsskriftserien 19. [URL: <https://tinyurl.com/zb35hdta>]

² Innst. 257 L (2016–2017): Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (felling av ulv m.m.). [URL: <https://tinyurl.com/2hcb52dm>]

³ Burkey TV 2019. Bestandens overlevelse for dummes... [URL: <https://tinyurl.com/ywye7c6f>]

⁴ Hatlevik SE 2020. Forskere synes faglig gjennomgang av levedyktighet for norsk ulvebestand er meningsløs. Folkeaksjonen Ny Rovdyrpolitikk. [URL: <https://tinyurl.com/uffcvdd9>]

⁵ Bull J, Nilsen EB, Mysterud A, Milner-Gulland EJ 2009. Survival on the Border: A Population Model to Evaluate Management Options for Norway's Wolves *Canis lupus*. *Wildlife Biology*, 15(4) : 412-424. [URL: <https://tinyurl.com/j43ed5p3>]

⁶ Norges Høyesterett 2021. Dom avsagt 26. mars 2021 av Høyesterett (HR-2021-662-A, (sak nr. 20-055609SIV-HRET)). [URL: <https://tinyurl.com/3nm9m5e7>]

⁷ Burkey TV 2020. Fortsatt ingen tilfredsstillende vurdering om "uttaket" truer ulvebestandens overlevelse. *Våre Rovdyr* 1/2020: 4-13. [URL: <https://tinyurl.com/ctf8yyz2>]

⁸ Burkey TV 2021. Critique of Swedish FCS assessments. [URL: <https://tinyurl.com/eah4w784>]

⁹ Liberg O, Sand H, Andrén H et al. 2013. Brev til Till Naturvårdsverket, Stockholm. [URL: <https://tinyurl.com/3a8cajfc>]

¹⁰ Liberg O og Sand H 2012. Genetic aspects on the viability of the Scandinavian wolf population: A report from SKANDULV. Swedish University of Agricultural Sciences. [URL: <https://tinyurl.com/stcthdh3>]